

N:o 75.

Af herrar **N. Nilsson** i *Skärhus* och **Ollas A. Ericsson** i *Ofvanmyra*, om nedsättningar i statens embets- och tjenstemäns aflöningsförmåner.

Behovet af reglering utaf statens embets- och tjenstemäns löner efter sig företeende tidsomständigheter har af Riksdagen vid mer än ett tillfälle erkänts och blifvit verkställd. — Uti den lönereglering, som af 1856 och 1858 årens Riksdagar vidtogs, erkände 1874 års Riksdag nödvändigheten af tillökning i lönerna åt embetsmännen i följd af de stegrade prisen på lifsförnödenheter och bostadshyror m. m., som vid den tiden inträdt, och beviljades desse som bekant tjugu procent förhöjning i form af dyrtidstillägg. Sedan dess hafva lönerna åt statens embetsmän under de der- efter följande åren reglerats, med tagen hänsyn till de höga pris, hvilka då voro gällande med afseende å lefnadsbehofven.

Nu har emellertid en tillbakagång härutinnan inträdt, hvilken synes blifva permanent för en lång följd af år. Prisfall hafva inträffat å alla områden till en förut icke anad höjd, och med bekymmer och försakelser måste den skattdragande delen af nationen, som icke är löntagare, gå framtiden till mötes. Alla näringsgrenar föra ett tynande lif och, hvad värre är, den tidpunkt, då förändring till det bättre i detta hänseende inträffar, kan sannolikt af ingen förutses. Ingen lärer sålunda kunna bestrida att, då bekymmer och försakelser för näringsidkare af alla slag för deras existens förefinnas, nödvändigheten tvingar att försöka afpassa stats-tjenstemännens löner efter tidsförhållandena med afseende å prisen för lefnadsbehofven, hvarigenom någon minskning i skattebördorna beredes

nationen. Det är derjemte af vigt och torde vara i statens eget välförstådda intresse, att dess tjänstemän å ena sidan äro så rundligt aflönade, att de kunna hafva en anständig bergning och om hushållning iakttages föra ett från ekonomiskt bekymmer oberoende lif, men dock å andra sidan icke uppbära så stora löner, att dels ett orimligt stort antal redan i unga år uppfostras med tanke på att i framtiden vinna anställning i statens tjänst för de höga lönernas skull, och dels dessa sättas genom sina löneinkomster i tillfälle att utveckla lyx och öfverflöd i sitt lefnadssätt, hvilket sedan går som en sjukdom genom hela nationen, som, ty värr, har alltför stor benägenhet att i detta fall apa efter hvad som utgår från de lyckligare lottade samhällsklasserna. Och medgifvas måste, att vi i såväl det ena som andra hänseendet af de nyss antydda förhållandena kommit ett godt stycke längre än hvad önskligt vore.

Skäl för minskning uti statstjänarnes löner torde sålunda icke saknas, och då Riksdagen år 1874 beviljade 20 % löneförhöjning, var detta beslut dikteradt ur billighetssynpunkt med afseende å den förhöjning i lefnadskostnaderna som då inträdde; ty något rättsligt anspråk på löneförhöjning egde icke någon statens embetsman; och äfven om denna förhöjning icke då egt rum, vågar väl ingen påstå, att staten skulle för sina tjänstebefattningar gått miste om lämpliga aspiranter och till erforderligt antal. Lönetillägget gafs åt alla, icke endast åt dem, som då derefter inträdde på embetsmannabanan, utan äfven åt dem, som redan då voro i statens tjänst, ehuru om desse sistnämnde väl kunnat sägas, att lönernas storlek var dem känd då de sökte platserna. Man skulle väl sålunda kunna säga, att billighetsskäl nu äfven talade för nedsättning uti alla statens embetsmäns löner, men härvid torde det icke vara tillräckligt att ensamt se på billighetsskäl. Hänsyn måste enligt vår uppfattning tagas till bestående rättsförhållanden, och det kan ju icke förnekas, att de som efter de skedda lönerglerna sökte och vunnit inträde på statsmannabanan gjort detta med beräkning att få för framtiden åtnjuta den med tjänsten då bestämde löneinkomsten. Nedsättningen torde därför endast böra ega rum för dem, hvilka hädanefter antingen söka och erhålla tillträde till statens tjänster eller befordras till högre aflönade platser.

I fråga om det belopp, hvarmed nedsättning bör ega rum, äro säkerligen meningarne mycket delade. Prisen på lifsförnödenheter hafva emellertid under de senare åren så betydligt nedgått, att en fordran på 20 procent nedsättning icke kan anses öfverdrifven; och torde nedsättningen böra afse såväl den fasta lönen som tjänstgöringspenningarne.

Då ett sådant förslag, som det vi gå att framlägga, måste betraktas som ett öfvergångsförslag, torde äfven i ett par andra afscenden undantag böra göras. Det kan nemligen med ganska goda skäl sägas, att en person vid sitt inträde på statstjenstemannabanan icke tänker sig stanna på den plats, hvartill han första gången vinner befordran, utan tänkt sig skola kunna komma att avancera i graderna och i följd deraf få uppbära högre aflöning. Om nu en nedsättning med 20 procent egde rum vid befordran till högre tjenstebefattning, och en person endast en gång vunne befordran, skulle det kanske mer än en gång inträffa, att en sådan person väl finge en högre tjenstemannabefattning och kanske i följd deraf ökade oundgängliga utgifter, utan att dock erhålla högre lön än den han nu åtnijuter, och sådant vore icke billigt. Det torde därför lämpligen böra stadgas, att, vid befordran till högre aflönade platser inom samma corps eller samma embetsverk, den tjensteman, som nu är i statens tjenst och endast en gång vinner befordran, må ega att uppbära hälften af den förhöjning i lönen utöfver hvad han nu uppbär, hvartill den nya tjenstebefattningen berättigar. Det har också med goda skäl ofta inom representationen framhållits, att lönen till de lägre befattningarne inom staten varit väl knappa, och torde det därför vara skäl stadga, att tjenstemannabefattning, som icke aflönar sin innehafvare med öfver 1,500 kronor, icke drabbas af den sålunda föreslagna nedsättningen.

Vi äro icke så förmätne tilltro oss att härigenom frankomma med ett förslag, emot hvilket icke betydande och måhända berättigade anmärkningar kunna göras, och skulle ingenting högre önska än att frågan tagits om hand af bättre krafter än våra och allra helst af regeringen, hvilken väl dock icke utan påstötning från representationens sida känner sig der-till manad. Frågan är dock af den vigt och betydenhet, och vi våga påstå den rättvisa och billighet frågan i sig innebär, att vi icke tveka draga den under representationens pröfning.

Med stöd af hvad vi anført föreslås, att Riksdagen måtte besluta:

a) att de tjenstemän, hvilka från den dag Riksdagen fattar beslut i frågan, utnämnas första gången till aflönade befattningar inom staten eller inom annan corps eller embetsverk än de nu äro anställda, åtnjuta i lön ett med tjugu procent minskadt belopp utaf de aflöningsförmåner, som nu för samma tjenste-

befattning äro fastställda att utgå, samt att denna minskning afser såväl lön som tjänstgöringspenningar;

b) att undantag härifrån eger rum för de befattningar inom staten, der aflöningsförmånerna nu icke öfverstiga 1,500 kronor;

c) att de tjänstemän, hvilka nu innehafva aflönad befattning inom staten och från den dag Riksdagen derom fattat beslut vinna befordran endast en gång till högre aflönad befattning inom samma corps eller embetsverk de nu tillhöra, endast ega uppbära femtio procent af den förhöjning i lönen utöfver deras nu varande aflöningsförmåner, hvartill den nya befattningen enligt nu fastställda stat berättigar, samt att dessa femtio procent utgå i form af lön och tjänstgöringspenningar med lika procenttal; samt

d) att de besparingar, som härigenom uppstå, blifva statsverket under hvarje särskild hufvudtitel tillgodoförda för hvarje särskild statsregleringsperiod under lämplig rubrik för att ingå såsom statsverkets besparingar vid statsregleringarne under öfvergångstiden.

Om remiss till statsutskottet anhålles.

Stockholm den 28 januari 1888.

Nils Nilsson

i Färs härad.

Ollas A. Ericsson

i Ofvanmyra.
